

dr Kinga Mielczarek

Niezbędnik polonisty

FUNKcjONALNE WYKORZYSTANIE UTWORÓW LITERACKICH W WYPRACOWANIU¹

Jak ważne jest funkcjonalne wykorzystanie utworów literackich w wypracowaniu wie każdy polonista, który sprawdza pracę pisemną swoich uczniów. Ale czy uczniowie pisząc te wypracowania wykorzystują nabytą wiedzę i stosują ją w praktyce? Odpowiedź nasuwa się sama. Niestety w dużej mierze nie... Z doświadczenia wiemy, że z funkcjonalnym wykorzystaniem utworów literackich nasi podopieczni mają spore kłopoty zarówno w wypowiedzi pisemnej, jak i ustnej. Dlatego tak istotne jest zwracanie uwagi na kryterium 2 – KLiK, czyli Kompetencje literackie i kulturowe, za które uczeń może uzyskać aż 16 punktów. Warto zwracać naszym wychowankom uwagę, stale przypominać, że w wypracowaniu lektura obowiązkowa (ale i utwory przywołane kontekstowo) musi być wyraźnie przywołana, odwołanie musi być sfunkcjonalizowane i stanowić element argumentacji. Jeżeli lektura, bądź inne teksty literackie są przywołane lakonicznie, czy też streszczane (nagminne w pracach uczniów), wówczas przytoczenie lektury obowiązkowej traktowane jest jako spełnienie formalnych warunków polecenia (SFWP).

Oceniając KLiK, zwracamy uwagę na zakres merytoryczny zagadnienia, które jest podane w poleceniu wypracowania, kładąc nacisk na funkcjonalność wykorzystania utworów wskazanych w zadaniu (dotyczy lektury obowiązkowej oraz innego utworu literackiego). Kluczowe jest zatem uświadomienie uczniom, że ich wypracowania oceniane będą w czterech głównych obszarach (KLiK):

1. dwa utwory wykorzystane w pełni funkcjonalnie (liczba punktów możliwych do uzyskania: 16-13),
2. jeden utwór wykorzystany w pełni funkcjonalnie,

a drugi częściowo funkcjonalnie (liczba punktów możliwych do uzyskania: 12-9),

3. dwa utwory wykorzystane częściowo funkcjonalnie (liczba punktów możliwych do uzyskania: 8-5),
4. tylko jeden utwór wykorzystany częściowo albo w pełni funkcjonalnie (liczba punktów możliwych do uzyskania: 4-1).

Jeżeli żaden utwór nie został wykorzystany przynajmniej w części funkcjonalnie przyznajemy 0 punktów!

Aby zapobiec sytuacji, w której uczeń uzyskałby 0 punktów za KLiK, co oznaczałoby w praktyce tylko 1 punkt za wypracowanie, proponuję pomoc dydaktyczną znakomicie sprawdzającą się na moich zajęciach. Do każdego tematu maturalnego zalecam uczniom stworzenie listy utworów literackich, które ukazują zagadnienie zawarte w poleceniu wypracowania. Można to ćwiczenie wzbogacić przywołaniem funkcjonalnych (sic!) kontekstów (np. historycznoliterackiego, teoretycznoliterackiego, literackiego, biograficznego, kulturowego, mitologicznego, biblijnego, religijnego, historycznego, filozoficznego, egzystencjalnego, politycznego, społecznego), które pogłębiają i rozwijają rozważany temat.

PRZYKŁAD

Człowiek – zmagający się z losem samotnik poszukujący swojej drogi życiowej.

W pracy odwołaj się do (*patrz tabela*):

- wybranej lektury obowiązkowej – utworu epickiego albo dramatycznego,
- sensu wiersza *Do samotności* Adama Mickiewicza,
- wybranych kontekstów.

Autor i tytuł utworu	Epoka literacka (ramy czasowe)	Bohaterowie – samotnicy, poszukujący swojej drogi życiowej	Fakty z lektury do wykorzystania podczas analizy postaw bohaterów	Konteksty

Pamiętajmy, że poprzez funkcjonalne wykorzystanie utworu rozumie się znajomość jego treści oraz odczytanych sensów. Nie zapominajmy również, by zwracać uwagę naszym uczniom na przedstawienie bogatej argumentacji, świadczącej o erudycji (wszak to również jedno z kryterium KLiK). Owocnej pracy!

dr Kinga Mielczarek

Doradczyni metodyczna nauczycieli szkół ponadpodstawowych w zakresie języka polskiego w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, nauczycielka w II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Słupsku, egzaminatorka maturalna, ekspertka Microsoft Innovative Educator.

1. Artykuł przygotowałam na podstawie: CKE – Materiały dodatkowe https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/materiały_dodatkowe/20220216%20Materia%C5%82y%20dodatkowe%202_Funkcjonalne%20wykorzystanie%20utwor%C3%B3w%20literackich%20Praca_1.pdf [dostęp 06.02.2023] INFORMATOR o egzaminie maturalnym z języka polskiego jako przedmiotu obowiązkowego (część ustna oraz część pisemna na poziomie podstawowym) od roku szkolnego 2022/2023 - https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2023/Informatory/Informator_EM2023_jezyk_polski_PP.pdf Dr hab. Maciej Michalski Materiały szkoleniowe – egzamin maturalny z języka polskiego w formule od 2023 roku (część wykładowa ORE) [dostęp 06.02.2023]